

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Consequentibus Pertexens, Quae post beatum S. Xaverij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

19. Villela Meaci Christum anuu[...].t.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

gulos quantum se suaque nauigia salua uellent, tantum se ab eo transuehendo abstinerent, narratis ad hoc quibus conflictati essent infortuniis quorum unam & certam deblaterabant illorum causam extitisse. Verum Scirpo illac transeunte, paucis onusto uectoribus, apud eius nauarchum, plus metu pecunia potuit, in eum sublatus Sacajum peruenit, non modo celerius nauigiis caeteris quae portu citius soluerant, sed fortunatius; nam mioparonum piraticorum insidiis deprehensa partim capta sunt, partim uero disiecta cursu aberrarunt. Has leuiorum forte successuum referre minutias, non putauit fore superuacaneum, ut qui praeter conuersiones regnorum, & regnum in hominibus Apostolicis nihil mirantur (qui saepe minimus eorum labor est) discant quam caro illas emant, & an possint ea ministeria committi praeterquam heroibus, se vitamque adeo pro Dei honore, & salute proximi exosis, quod potest sola vis praestare inuictissimae caritatis. Est enim, ut idem notauit Villela narrans quae sibi Meaci contigerant, est profecto res longè diuersa, mors longinqua, & praesens; cogitata & in oculis posita; quae tamen suae praesentiae horrore infringat animum, nec Dei fiduciam minuat, nec declinandos scopulos, carcerem, gladios, furorem populorum & mille quotidie pericula, quietionis uitae cupiditate persuadeat. Sunt haec rarae uirtutis, & arduae, sed cuius nulla pars debet iis deesse, quos Euangelici praeronij generosa maiestas in longinqua & barbara legatos mittit.

Sacajum Villela tetigerat duodeuigesimo Octobris, inde breuem post moram paucorum dierum Sacomorum ut uenit, nihil antiquius habuit quam ut Bonzium requireret, cuius gratia iter susceperat. Sed didicit ex alio Bonzio nomine Daizembo, item sene, ipsius olim discipulo, uita functum in professione fidei Christianae, & donec eum uox, halitusque deficeret, contestantem se mori Christianum, & certa fide mysteriis omnibus credere, quae à Turriano per literas fuerat edoctus. Petiit Villela ex eodem in coenobium aliquod induci, & fieri sibi cum eius Bonziis loquendi copiam; excusauit ille, se tanti non esse qui hoc posset; semel audiuit cum suis decem discipulis explicantem diuina mysteria, iisque adplausit; & asserenti Villelae Deum esse unum omnium conditorem; animique immortalitatem; & hoc, inquit secreto in aurem, Bonzium nostri palam docent, re ipsa nullo modo credunt. Illorum hoc inter alia est arcanum, Deum, Paradisum, inferos, umbras esse meras, & fabulas ad continendum reuerentia populum adinuentas, & domandam ferocitatem vulgi, ego uero, aiebat, de iis haudquaquam dubito. Sed haec ille in aurem; nam iis infelix ad baptismum minimè inductus est, causatus à Bonziis se necandum, si quid eiusmodi de se comperissent, ac ne apud illos suspectum se faceret, Villelae congressum deinceps subterfugit, quare hic in montem Fienoiamam se contulit, tentauitque à quodam publici iuris ministro impetrare ut sibi liceret cum doctissimis Bonziorum de religionis uerae natura sermones conferere; uerum is facturum negauit, quod eae quaestiones non essent Bonziis placiturae; recepit tamen se perducturum

19
Villela
Meaci Christi-
um auuic.

ad videndas omnes academiæ illius exedras; quæ gratia cum esset venalis honorario aliquo sumptuoso, quo locus ille donari solet; eam Villela libenter ei condonavit, & ne diutius tempus illic & operam tereret, Meacum contendit, ubi ante omnia Cubosam se sistit Tenzæ domino, & Iaponum Monarchæ; præterque spem & morem accessus ad illum tam faciles, tam humanos affatus reperit, ut libatam pretiosi liquoris pateram illi porrigeret hauriendam, dignatione ut valdè insolita sic admodum illustri, & promissi fauoris erectum fiducia ab se dimitteret, quare absque mora crucem manu tenens prodire in publicum; vbi cumque maior ciuium turba occurreret, in eam se dare, & insinuare Christi nomen, & legem. Magni principio, & diuersi eorum motus, qui magno numero statim auditorium conflarunt, partim audiendi curiositate, partim libidine impugnandi. Et si autem illa Euangelij semina, solum nacta saxosum & sterile, præter conuitia, & iocos serenti nihil retulerint, verum aliquo suo fructu minimè caruere. Meacum enim ex templo passim peruasit fama, Bonzium aduenam ab occasu aduectum, nouæ legis præconem & magistrum, tam reconditis incoctum doctrinis, ut vnus contra omnes staret Iaponensium sectarum Coripheos, qui ausi cum illo manus conferere, quam audaces in campum se miserant, tam muti, & explosi ex eo recesserant. Re ipsa os publicè vix aperuerat, cum circumstiteret hominem Bonziorum turba, & dicta refellere certatim contenderat; sed responsiones acceperant ad eò præter expectationem appositæ & firmas, ut sigillatim elingues discederent, quibus tantum aberat ut verum quod inficiari non valebant faterentur, quin efferabantur potius probroso dedecore, quod apud populum subibant, cum sint simul omnium scientiis atque ingeniis, sustinere non possent certamen extranei homuli; hoc est apud Iapones barbari, & vilis, ut qui se florem generis humani, & mortalium primos armis & literis arbitrentur, nisi si quando iis lubeat de Sinis quam de se meliusculè sentire. Ommissa ergo disputatione, assueta tela Bonzij acunt, mendaciorum & calumniarum; redit cantio vetus de carnibus humanis; nominantur testes qui viderint ex Patris hospitio proferri ossa infantium; denuntiatur cita mors locatori, nisi quantocyus inquilinum illum eiiciat; accurrit locator pauidus, migrandum indicit, lentius conuasantem, quod non ita facile ædes conductitias inueniret, furens stricta machæra illum adoritur, vixque ab eo interficiendo se inhihet, quæ narrans Villela fatetur ingenuè imminente capiti nudo ense, cohorruisse ad periculum tam præceps & subitum; sed ait paulò post, Deum pro sua sapientia volentem nos esse nostri nihili conscios, & suæ qua sola nitimur virtutis beneficiæ, tantos sibi deinceps fecisse animos, ut nulla sibi obiiçeretur mors, quam non amplecteretur absque vllò metu. Pulsus domo pessimi hominis aliam conduxit, si tamen aliã quæ præter parietes vndiq; apertos nihil haberet, mirè idonea ut ait, ad Christi cunabula meditantibus exprimenda, quod stabulū magis repræsenteret quàm ædes habitandas, idque media hyeme; Meaci, ob montes quibus cingitur, frigidissima, & frustra Bonzij exturbare illum

hinc

hinc quoque nisi sunt; tres menses illam incoluit, iis nequicquam fremen-
 tibus, quòd sensim radices aliquas hac occasione mitteret Christi religio,
 aduentium prima frequentia omnis generis homines acciuit, ex æquo con-
 tumeliosos, & aduersarios, iuuenes, inquit, pueros, senes, profanos, Bon-
 zios, etiam feminas, qui velut dæmone correpti, quicquid concipere infame
 & propudiosum poterant, insanis clamoribus in eum euomebant, &
 vociferando fessi, lapidatione tragœdiam clauderant, sed neque propterea
 statione se mouit; nec intermisit conciones ob valetudinis grauitatē, quam
 è somno, vda in palea, sæuiente bruma humi capto, & esu herbarum absq;
 alio cibo contraxerat. Enimvero Deus molesta primordia, lato post hæc
 progressu pensauit. Pauci quidem exinde initio clam & noctu ad eum adire;
 post multi, & palam, & simul; pellicente demum diuina gratia quos
 designauerat ad cognitionem summi veri, quindenī & viceni sacro fonte
 lustrari; neque modo ex vrbe, sed ex minoribus viculis, quibus montes
 perspersi, rusticana gens festinare ad cognoscendum de hac noua lege,
 quæ suis sequacibus beatam sponderet immortalitatem. Nobilium denique
 non pauci tameris lentiùs ad baptismum, & morosius festinarent, verum
 de religione Christiana, & sentiebant magnificè, & erant animo
 Christiani. Eminēbat in his Mioxindonus, fama notissimus, inter proceres
 aulæ Princeps, de quo dicitur alias pluribus, impetrauit hic Patri ab
 Imperatore fixam Meaci commorationem, diplomate regio stabilitam,
 pœnisque sancitam in eos grauissimis qui ausi essent ei re quapiam
 nocere, Bonziis rescripto paulum cohercitis, ea fidelium accessione aucti
 sunt Christiani, vt oblati illorum muneribus coemerentur ædes amplissima,
 quarum pars optima in templum Deo dicata est, iuter lustrationes memoratu
 dignas quæ ibidem peractæ, illustris fuit, & exemplo potens, viri principis
 Amangucciani qui se patria incensa illuc receperat. Ichimacam vocabant,
 familiares secum decem ad baptismum adduxit, viamque ad Christum referauit
 nobilitati Iaponicæ, quæ pro innatæ superbix fastu, erubescēbat legem
 profiteri, cui præter plebeios adscriberetur nemo. Plus habet mirabilitatis
 Bonziorum quindecim ad Christum accessus, qui multis lachrimis pristinae
 suæ cæcitatē pœnitentiam testati, fabularum suarum lacerare libros; aliqui
 vxores duxere legitimas, nonnulli vitam cœlibem & castam adamarunt.
 Duo etsi valde ab simili, sed singulari prorsus modo vocentem Deum
 secuti sunt, alter nomine Chenchius, magnus inter Bonzios contemplator,
 annos quadraginta solitudinis incola, meditationū auctor, quæ mole
 grandium confarcinat. e voluminum pro canonicis legebantur, vt quæ
 superstitionis Meacensis auctoritatem Theologicā præferrent vniuersam:
 accessit ad P. Vilellā magno fastu se portans, & interrogauit, an esset illi
 notus? notus, aiebat, qui fuerim priusquam nascerer, qui nunc dū viuo
 sim; qui statim post mortē futurus? nec peto vt hæc me doceas, mihi enim
 sunt exploratissima, sed volo animi gratia, fabularum quas dicunt
 circūferre te ab vltimo occasu, vnā aut alterā audire, age itaque,
 & his simul confedit, significauit homini Vilella, petitione hac

nihil sibi venire gratius, & quantumvis diffideret in mentem bestia opinionone sui distenta, ac tumida, posse aliquid diuinum subire, orsus est tamen dicere, sed longè de aliis quàm quæ expectauerat Bonzius, de suppliciis ignium, quæ adoratores alterius quàm veri, & vnus Dei, æternum manerent, & legem aliam docerent præter Christianam; de supremi iudicij pauendo examine; & similibus Euangelici oraculi effatis, quæ possunt ad sanandum stulti capitis cerebrum pro helleboro esse, & hæc ea rationum efficientia pietatisque dixit, vt qui ad arcana Christianorum irridenda venerat meditatus, sua è contrario risu digna animaduerteteret; colorem iam, & vultum & sermonem mutaret, admirans, & quaerens, de variis prout inciderent doceri, quod pro indicio spiritus diuini, animam illam sibi asserentis, acceptum Villela, vrgere acritis perrexit, & palam facere quàm esset sublimis de diuinitate, Christianorum sensus; etiam naturæ rationisque iudicio; contra Bonzij de Deo quam indigna, & ab sensu quoque communi aliena sentirent & dicerent. Post hoc aliis inhærens eiusdem veritatis, & efficaciam explanandis, non prius absoluit, quàm fateretur Bonzius se esse Christianum. Volumina omnia suarum contemplationum, lucubrationem solitariam annorum quadraginta combussit, baptismo tinctus est, & quocumque pertigit rei fama, maior quouis ostento habita est, euocauitque alios Fienoiama, & aliunde, sectarum magistros præcipui nominis, vt cum Patre Villela de religionibus confetrent, vnum præ cæteris inter suos sanctum, quod carne, pisce, & leguminibus abstinens, solis vitam foueret herbis, & xerophagia fructuum; vouisset præterea Fochecios (quæ Zachæ sacra scriptura est) se centies millies si tandiu viueret, docturum gratuitò, nec alio quàm salutis suæ studio, & mercede. Hic decennio ante quàm intrasset Meacum Villela, visus erat in somnis videre sapientes viros, ab extremo appulso Occidente ad manifestandam veri Dei legem, seque illam ex his audire. Postridie verò de Xauerij aduentu cognouerat, qui decem omnino ante Villelam annis in Iaponiam peruenit, quod vndecumque fluxisset somnium, certè tandem suum in Bonzio exitum habuit; præbuit Villelae aures, & animum, Christumque complexus, ad sacra baptismi se parauit. Bonziorum porro, quos sibi vindicabat Euangelij lux; etsi non erat angustus numerus, pro malignitate, & obstinatione; sed alij longè multitudine vincebant, & frænabat quidem istorum furorem Imperatorum rescriptum, ne quid ipsi mouerent; non vt temperarent perpetuis in Christianam fidem maledictis, verum corrupta Magistratum quorundam donis & precibus gratia, conspirant ad Patrem ignominiosè, & publicè Meaco exturbandum, quod molitione clandestina ita premunt vt suboluerit nemini, nisi cum esset iam nimis serum ad Cubosanam prouocare. Subodoratus ante omnes fraudem Mioxindonus, (ille qui Villelae ab Imp. obrinuerat Meaci perpetuam sedem) auctor illi fuit vt discrimen ingens, latebris vitaret, noctuque tacitus suam quandam in arcem secederet, donec ipse accessum ad Cubosanam nactus opportunum, expos-
stularret

stularer apud illum refractariam Bonziorum proteruiam. Idem quoque suasere Christiani, & comitati sunt euntem eorum aliqui ad quatuor leucas, delususque hac arte conatus aduersariorum in nihilum recidit. Quadrimum in arce Villela latuerat, cum secessum illum interpretari apud se cœpit, abiectionem potius animi, quàm prouidentiam, & Bonzios veram discessus sui causam exaggeraturos de more centum calumniis in probum nominis Christiani, velut ipse damnatus immanium scelerum, fuga vitam seruasset, eam ob rem decreuit, quæcumque se tandem Deo volente fors, deprehensura timeretur, Meacum regredi, cessitque ex animi sententia decretum; hospes apud nobilem Christianum, eius & aliorum qui clam ad se adibant consilio & ope denique perfecit, vt ampliori diplomate confirmaretur sibi ab Imperatore Meaci perpetua mansio, & apponerentur supplitorum graues pœnæ quibus ab se prohibebatur omnis iniuria, vulgatas per urbem has literas publicis præconum vocibus, profecti sunt omnes communi lætitia, maximè nobiles, quibus oppressio infantis extranei, & doctrinæ insignis, Iaponum horori notam inure re videbatur: restitutis integro melius Christianorum rebus, iisque numero, & virtute auctis, Meaco imperij aula & confluxu omnium gentium fundebatur vbique illorum existimatio, auebantque omnes de illis cognoscere. Sed Izumi regni Sacaium Metropolis de illorum ritu & lege audire, non modo expetiit, verum etiam ex eius placitis viuere, si probasset auita meliorem. De quo ciuium nonnulli ad Turrianum scripsere literas, qui sociorum laborans penuria, & aduertens Sacaium leucis haud amplius sedecim Meaco abesse, iussit eo Villelam se transferre, quod anno 1561. mensè Augusto præstitit.

Iacet vrbs Sacaium triginta quinque, & dimidio gradibus sub arcto, ad mare posita; immune præbens ab omni vectigali, & commune Orienti extremo emporium, magnitudine opum, & multitudine ciuium celebratissima, quodque in Iaponia omni singulare, quieta semper, & secura, regnisque cæteris tempestatibus armorum, & rerum nouarum vicissitudines semper cientes, ipsa pacis tranquillum quasi portu natiuo claudens & possidens, foris illam naturæ ars addita, egregiè munit ab hostibus, mari quidem nisi portus faucibus inaccessa; terrâ præruptis vndique fossarum voraginibus cinctâ. Motus intestinos, & tumultus ciuiles ab ea defendit legum seueritas aduersus omnes nullo discrimine inexorabilis; quicumque vel ferrum strinxerint, vel rixa verborum aliquid turbarent, nec fugæ fiducia quenquam facit in scelus audacem; clathris enim, & portis munita vicorum capita statim ocluduntur, vbi quid illic tumultuari ceptum, & cuius in reum ius habet capitis, vindictæ publicæ minister, lege communi dictus, quare intra muros qui gerunt inimicitias seu publicæ illæ sint, quales victoris, & victi exercitus; seu priuatæ, perinde inter se versantur vt si forent amici; extra muros ad iactum lapidis, impunè ruunt in mutuas cædes. Ingressus hanc urbem Villela, sumpta in manus Crucifixi effigie, mox in compita exire, & quotidiana prædicatione,

20.

Sacaium
Vrbs Euan-
g-lio imbui-
tur à Villela.